

Zavedení nového manuálu platební bilance v ČR

Mezinárodní standard statistiky platební bilance Mezinárodního měnového fondu (BPM6)

Rudolf Olšovský

Ředitel odboru platební bilance ČNB

Zavedení nového manuálu platební bilance v ČR

Obsah:

1. Úvod
2. Hlavní metodické změny BPM6
3. Dopady do makroekonomických ukazatelů
4. Shrnutí

1. Úvod

Jednotný systém statistiky platební bilance (PB) byl vytvořen Mezinárodním měnovým fondem (MMF) v září 1947 pro členské státy

- Vývoj světové ekonomiky a inovace finančních instrumentů na světovém trhu vedou k nutnosti změn ve statistikách k pokrytí nových jevů => aktualizace manuálu platební bilance
- Šesté vydání manuálu platební bilance publikováno (BPM6) v roce 2008 spolu se systémem národních účtů (SNA 2008)
- **BPM6 nová forma prezentace dat + metodické změny**

1. Úvod

Nové statistické standardy jsou mezinárodně dohodnuté konvence měření HDP, vládních financí a platební bilance

- Nové standardy ESA 2010 (SNA 2008 upravený pro EU) a BPM6 zaváděny jednotně ve všech zemích EU v roce 2014
- Koordinace zavádění v zemích EU (Eurostat a ECB)
- Zavedení nových standardů v ČR je koordinováno ČSÚ a ČNB

1. Úvod

Harmonogram přechodu na prezentaci dat podle nového standardů platební bilance BPM6

- Webová stránka ČNB od září 2013 věnovaná přípravě zavedení BPM6 a hlavním metodickým rozdílům

http://www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/implementace_manualu_bmp6.html

- Publikování BPM6 časové řady **14.10.2014** v ARADu spolu s měsíčními daty za srpen 2014 (BPM5) a následně vizualizace na webu ČNB. Od listopadového termínu publikování dat pouze v nové metodice
- Konverze dat do podoby BPM6 do roku 2007 pomocí konverzní matice MMF, od 2008 rekonstrukce časové řady v metodice BPM6
- Paralelní dostupnost dat BPM 5 a BPM 6 v ARADu do 31.12.2014 pro uživatele, transparentnost přechodu na novou metodiku

2. Hlavní metodické změny BPM6

Zavedení nového statistického standardu platební bilance BPM6

Hlavní důvodem jsou změny ekonomických procesů od začátku 90tých let=>globalizace produkce. Přesunutí zpracovatelské produkce nadnárodními společnostmi hlavně do rozvíjejících se zemí mělo za následek mezinárodní fragmentaci výrobních procesů. Tento proces byl usnadněn rychlým rozvojem komunikačních a informačních technologií a finančních inovací.

2. Hlavní metodické změny BPM6

Tři základní témata BPM6

- **Globalizace:** zpřesnění konceptu rezidentství, přeshraniční pohyb osob, SPE's, processing a merchanting, měnová unie a další regionální uskupení
- **Bilance podniků a finančních institucí:** zvyšuje se zájem analytiků o data, snaha pochopit a vysvětlit ekonomický vývoj, zranitelnost instituce a udržitelnost vývoje
- **Finanční inovace:** nové finanční instrumenty (finanční deriváty, sekuritizace, indexované cenné papíry), provázanost s institucemi založenými za zvláštním účelem (SPE), majetková provázanost v rámci nadnárodních firem (OECD Benchmark Definition 4), podrobněji statistika pojištění (životní a neživotní) a finančních služeb, reorganizace instituce a odpis dluhu

2. Hlavní metodické změny BPM6

Používání znamének + a – (sign convention), konsolidace toků a stavů

- Hlavním důvodem změny „sign convention“ u toků na finančním účtu je konsistence s investiční pozicí vůči zahraničí a národními účty, nově podle BPM6:

Zvýšení pohledávek a zvýšení závazků +

Snížení pohledávek a snížení závazků -

Změna sign convention podle BPM6 je proti BPM5 jen na straně pohledávek

- Konsolidované sestavení platební bilance a investiční pozice vůči zahraničí, včetně vysvětlení rozdílů (kurzové a ostatní vlivy např. cenové, odpisy apod.),

2. Hlavní metodické změny BPM6

BPM5xBPM6

- Základní členění struktury platební bilance zůstává stejné

Běžný účet podle BPM 5

Obchodní bilance (zboží)
Bilance služeb
Bilance výnosů
Běžné převody

Kapitálový účet

Finanční účet

Devizové rezervy

Běžný účet podle BPM6

Obchodní bilance (zboží)
Bilance služeb
Primární výnosy
Sekundární výnosy

Kapitálový účet

Finanční účet (včetně devizových rezerv)

2. Hlavní metodické změny BPM6

BPM5x BPM6 Bilance zboží a služeb, nové členění

- **BPM 5**

Obchodní bilance

Všeobecné zboží

Zboží pořízené v přístavech

Zušlechtění

Opravy

Neměnové zlato

Služby

Merchanting (netto služba)

- **BPM6**

Obchodní bilance

Všeobecné zboží

Merchanting (netto vývoz zboží)
pořízení (s mínusem)

prodej

Neměnové zlato

Služby

Zušlechtění

Opravy

2. Hlavní metodické změny BPM6

BPM5xBPM6 Nové položky služeb

- Zušlechtění zboží a opravy
- Finanční služby
 - 1) FISIM (finanční zprostředkovatelské služby nepřímo měřené), rozdělení úroků na „vlastní úrok“ a „finanční službu“;
 - 2) Margin, finanční marže, odměna pro obchodníka (rozdíl mezi cenou nákup, cenou střed, cenou prodej);
 - 3) pojištění (větší detail položky).
- Poplatky za využívání duševního vlastnictví, výzkum a vývoj (např. patenty, copyright přesun z kapitálového účtu do služeb)

2. Hlavní metodické změny BPM6

BPM5xBPM6 Přímé zahraniční investice

- **BPM 5**

Princip směru (Directional principle)

V zahraničí

Základní kapitál a reinvestovaný zisk (net)

Ostatní kapitál (net)

V tuzemsku

Základní kapitál a reinvestované zisky (net)

Ostatní kapitál (net)

- **BPM6**

Princip aktiv a pasiv

Základní kapitál

v podnicích přímé investice

v přímém investorovi (zpětná investice)

mezi sesterskými podniky

Reinvestovaný zisk

Ostatní kapitál

v podnicích přímé investice

v přímém investorovi (zpětná investice)

mezi sesterskými podniky

Netto vykazování aktiv a pasiv

Brutto vykazování aktiv a pasiv

2. Hlavní metodické změny BPM6

BPM5xBPM6 finanční účet a devizové rezervy

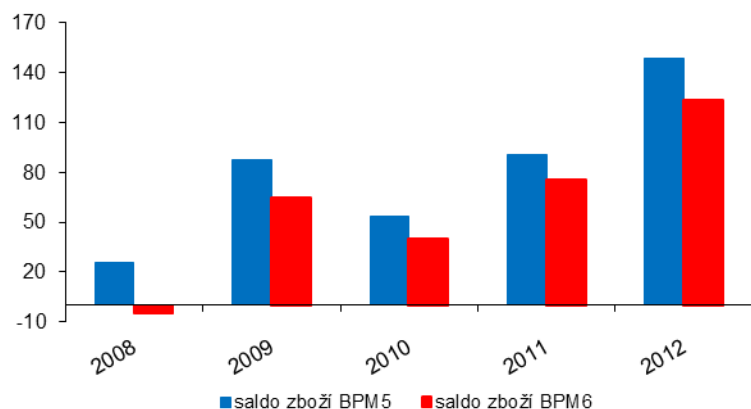
- Pojistné a penzijní a standardizované záruční programy, nově v ostatních investicích (převzato z národních účtů)
- Devizové rezervy nově cenné papíry v repooperacích, krátkodobé závazky z repooperací (přechod z netto na brutto koncept devizových rezerv)
- Přidělení zvláštních práv čerpání (SDR allocation) zahrnutí do pasiv ČR

(v návaznosti na rozhodnutí MMF o všeobecné a jednorázové speciální alokaci SDR pro členské země MMF obdržela Česká republika v srpnu a září 2009 celkem 780 201 010 SDR (cca 21,6 mld. Kč). Alokace SDR byla podle metodiky BPM 5 zachycena pouze v devizových rezervách ČNB bez korespondující protipoložky v pasívech.)

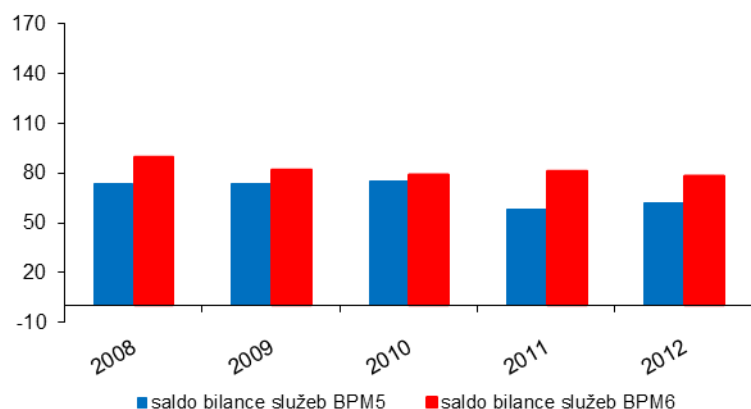
3. Dopady do makroekonomických ukazatelů

- Změna ve struktuře běžného účtu v bilanci zboží a služeb
- Saldo bilance zboží se sníží ve prospěch bilance služeb o přidanou hodnotu ze zušlechtění
- Aktivum bilance služeb se změní o další nově zařazené položky (zušlechtění, FISIM, margin, poplatky za využívání duševního vlastnictví)

Saldo zboží v metodice platební bilance
(v mld. Kč)

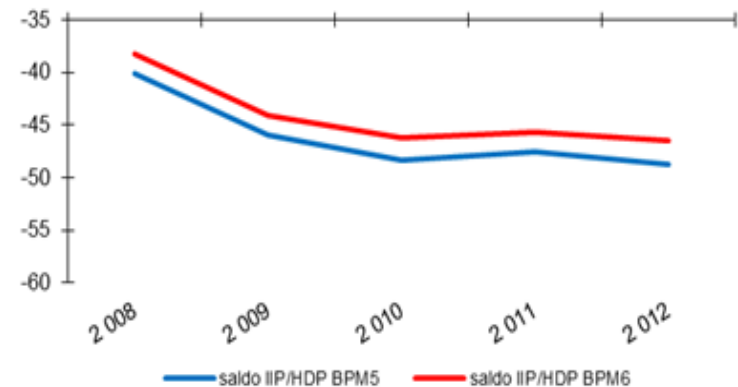
Saldo bilance služeb
(v mld. Kč)

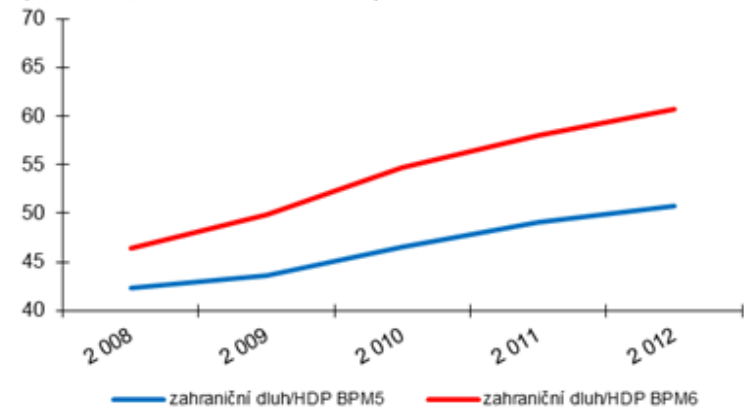
3. Dopady do makroekonomických ukazatelů

- Zvýšení stavu aktiv a pasiv investiční pozice vůči zahraničí z titulu brutto principu přímých zahraničních investic, alokace SDR a zahrnutí technických rezerv pojišťoven
- Poměr záporného salda investiční pozice vůči HDP se lehce zmírní
- Poměr schodku zahraničního dluhu vůči HDP se zvýší

Vývoj salda investiční pozice vůči zahraničí
(v % HDP, stav ke konci období)

Vývoj zahraničního dluhu
(v % HDP, stav ke konci období)

4. Shrnutí

Statistika platební bilance v metodice BPM6

- Metodické změny platební bilance komunikovány s uživateli na webu ČNB již od září 2013
- Nové statistické standardy jsou mezinárodně dohodnutá konvence vykazování HDP, vládních financí a platební bilance, v Evropě koordinovaně zaváděno od rok 2014
- Nové standardy platební bilance reagují na změnu ekonomických procesů v souvislosti s globalizací produkce (mezinárodní fragmentací výrobních procesů), lépe jsou popsány finanční inovace
- Změna ve způsobu prezentace dat platební bilance s dopady do makroekonomických agregátů z důvodu zahrnutí nových položek a brutto vykazování aktiv a pasiv
- **Zveřejnění časové řady v metodice BPM6 14.10.2014**

Děkuji za pozornost

Ing. Rudolf Olšovský Ph.D.
Ředitel odboru platební bilance
Sekce měnová a statistiky
Česká národní banka
rudolf.olsovsky@cnb.cz